

Γ. Το φαινόμενο του Τουρισμού και η ιστορική του αναδρομή
μέχρι τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο.

Μία από τις πλέον έντονες μαζικές κοινωνικές εκδηλώσεις των σημερινών προηγμένων και αναπτυσσομένων λαών είναι και ο Τουρισμός. Ο δόκιμος και διεθνής όρος Τουρισμός (Tourism) και οι παράγωγες λέξεις του έχουν αντικαταστήσει στην χώρα μας τις αντίστοιχες ελληνικές και καθόλα δόκιμες ως όρους λέξεις "Περιήγησις - Περιηγητισμός - Περιηγητής κ.ά." και οι οποίες χρησιμοποιήθηκαν από τους αρχαίους Έλληνες για τον ίδιο ακριβώς σκοπό για πρώτη φορά (Εκαταίος ο Μιλήσιος 6ος π.Χ. αιώνας "Περιήγησις Ασίας" κ.ά. - Πausanίας ο εκ Μαγνησίας 2ος μ.Χ. αιώνας "Ελλάδος Περιηγήσις").

Γεγονός αναμφισβήτητο είναι ότι το ανήσυχο αρχαίο ελληνικό πνεύμα από πολύ παλιά, διψώντας για γνώση, τόσο με την καλή έννοια της περιεργείας όσο και με την γνωστή φιλομάθειά τους, ταξίδευαν όσο μακρύτερα μπορούσαν από την πατρίδα τους, για να γνωρίσουν άλλους τόπους, άλλους ανθρώπους και άλλους πολιτισμούς. Μήπως ο Όμηρος στην "Οδύσσειά" του δεν θεμελιώνει την Περιγραφική Γεωγραφία που αποτελεί την βάση της Τουριστικής Γεωγραφίας με τους αρχικούς της στίχους "πολλών ανθρώπων είδεν όστεα και νόων έγνω";

Από την αρχαιότητα μέχρι και τις αρχές του αιώνα μας αναφέρονται πολλά ονόματα ελλήνων περιηγητών - εξερευνητών, μερικά των οποίων είναι, εκτός των προαναφερθέντων, οι Σκύλαξ ο Καρυανδεύς (5ος π.χ. αιώνας), Πυθέας ο Μασσαλιώτης (4ος π.χ. αιώνας), Νέαρχος ο Κρής (4ος π.χ. αιώνας), Εύδοξος ο Κυζικηνός (2ος π.χ. αιώνας), Κοσμάς ο Ινδικοπλεύστης (6ος μ.χ. αιώνας), Ιωάννης Θωκός ο Κεφαλλην (17ος αιώνας), Παναγιώτης Ποταγός (19ος αιώνας), Πέτρος

* Γεώργιος Σ. Ιβάντσος - Γεωγράφος, Υπουργείο Βιομηχανίας, Ενέργειας και Τεχνολογίας

Αραπάκης (αρχές 20ού αιώνα), Δήμας κ.ά..

Από την πληθώρα των ξένων εξερευνητών - περιηγητών ενδεικτικά αναφέρουμε τους Άραβες Ιντριού (12ος αιώνας), Ιμπν Μπατουτά (14ος αιώνας), τον τούρκο Εβλιά Τσελεπή (17ος αιώνας) και τους δυτικοευρωπαίους Έρικ ο Ερυθρός (10ος αιώνας), Κολόμβος, Ντιάζ (15ος αιώνας), Βεπούκι, Ιλιέ Σότο, Μαγγελάνος, Μπάρντς (16ος αιώνας), Ηπέρινγκ, Τάρρες, Κούκ (18ος αιώνας), Χούμπολτ και Δίβινγκστον (19ος αιώνας) και στον 20ό αιώνα τους εξερευνητές των πόλων Πήρυ, Αμούδσεν, Σκότ, κ.ά..

Το φαινόμενο του τουρισμού (από εδώ και πέρα ο περιηγητισμός και τα παράγωγά του θα αναφέρονται με την διεθνή πλέον δόκιμη αυτή λέξη-όρο) δεν είναι πρόσφατο, αλλά υφίσταται από δεκάδων αιώνων. Με την επισήμανση όμως ότι το φαινόμενο αυτό στους αρχαίους και μεταγενέστερους ιστορικούς χρόνους (από π.Χ. μέχρι 20ό μ.Χ. αιώνες) ήταν πολύ μικρής έκτασης και αφορούσε πολύ ελάχιστους τολμηρούς ταξιδιώτες - περιηγητές. Αυτοί οι λίγοι θαρραλέοι και ριψοκίνδυνοι ταξιδευτές ήσαν φιλομαθείς ερευνητές, πλούσιοι έμποροι, θρησκευόμενοι (προσκυνητές) και πιθανότατα και ασθενοείς. Οι τελευταίοι αναζητούσαν σε "θαυματουργές" ιαματικές πηγές ή ιερούς τόπους και ναούς την ίασή τους.

Οι μετακινήσεις ή τα ταξίδια των προαναφερθέντων δεν σταμάτησαν να πραγματοποιούνται για περισσότερα από 2.500 χρόνια. Αραιότατα και από ελάχιστους στην αρχή, συχνότερα και από περισσότερους στους μετέπειτα χρόνους. Για πρώτη φορά όμως σε έντονη μορφή ταξιδιωτικής κίνησης με την σχεδόν σημερινή μορφή του ο τουρισμός κάνει την εμφάνισή του κατά τον 18ο αιώνα. Οι περιηγητές αυτοί είναι δυτικοευρωπαίοι και κυρίως Άγγλοι και Γάλλοι, οι οποίοι επισκέπτονται τις Μεσογειακές κατ'αποκλειστικότητα χώρες (Ιταλία, Ισπανία, Οθωμανική Αυτοκρατορία, Ελλάδα, Βαλκάνια, Κωνσταντινούπολη, Μ.Ασία, Συρία, Αίγυπτο, Άγιοι Τόποι, κ.ά.).

Τα τουριστικά ρεύματα του 18ου και 19ου αιώνα περιορίζονται μέσα στον Ευρωπαϊκό και Μεσανατολικό χώρο. Τα υπερπόντια ταξίδια αποφεύγονται για τον λόγο ότι και δαπανηρότερα είναι και άκρως επικίνδυνα και ανασφαλή θεωρούνται. Για τους ίδιους λόγους αποφεύγονται και τα διηπειρωτικά τουριστικά ταξίδια.

Περιορίζονται λοιπόν οι τουριστικές μετακινήσεις των πλουσίων δυτικοευρωπαίων στις χώρες που προαναφέρθηκαν για λόγους μορφωτικούς και υγείας, εκτός φυσικά τους λόγους των εμπορικών υποχρεώσεων, οι οποίοι πολύ συχνά συνεδίαζαν και τους παραπάνω λόγους. Λόγοι υγείας ήσαν εκείνοι οι οποίοι έστειλαν κυρίως πολλούς άγγλους στην Νότια Ιταλία, εξ αιτίας του υγιεινού μεσογειακού κλίματος το οποίο κυριαρχεί στην περιοχή. Ο ήλιος, η χλιαρή ατμόσφαιρα, οι απαλές αύρες και ο γαλανός ουρανός ήταν ιδανικά στοιχεία τα οποία συντελούσαν στην αποκατάσταση της κλονισμένης υγείας των βρετανών, οι οποίοι ζούσαν σε κλιματικές συνθήκες ψύχους, υγρασίας και περιορισμένης ηλιοφάνειας.

Όσον αφορά τους λόγους αναψυχής, ψυχαγωγίας και πολιτιστικής γνώσης, οι περιοχές οι οποίες προσέλκυαν σημαντικότερη μερίδα των τουριστών της περιόδου αυτής ήσαν, για μεν τις δύο πρώτες περιπτώσεις από τα μέσα του 19ου αιώνα η Νότια Γαλλία, η Ιταλία, τα Ιόνια Νησιά και οι μεσογειακές ακτές της Ισπανίας. Για δε την τελευταία περίπτωση και συγκεκριμένα κατά την εποχή του Διαφωτισμού και μετά (13ος - 19ος αιώνας), πολλοί δυτικοευρωπαίοι, άνθρωποι του πνεύματος άρχισαν να επισκέπτονται την Ελλάδα, και τα παράλια της Ιωνίας στην Μ.Ασία για να γνωρίσουν από κοντά τα αθάνατα μνημεία του αρχαίου ελληνικού πολιτισμού, αλλά συγχρόνως να γνωρίσουν και την ελκυστική και μυστηριώδη Εγγύς και Μέση Ανατολή.

II. Η εξέλιξη και τα αίτια του Τουρισμού μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο και ο Τουρισμός ως φαινόμενο και κλάδος της Ανθρωπογεωγραφίας.

Η ανωτέρω κατάσταση που προαναφέρθηκε συνεχίστηκε εξέλιξι-σόμενη με αργό ρυθμό μέχρι τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο. Ήδη όμως από τις αρχές του αιώνα μας στα διάφορα τουριστικά ενδιαφέροντα είχαν ενταχθεί τόσον τα υπερπόντια όσον και τα διηπειρωτικά ταξείδια και περιηγήσεις. Αλλά και πάλι για τους λίγους και τους εκλεκτούς.

Η μεγάλη αύξηση της τουριστικής παγκόσμιας πλέον κίνησης με την ραγδαία εξέλιξη πραγματοποιείται μερικά χρόνια μετά την λήξη του Β' Παγκόσμιου Πολέμου και η οποία συνεχώς ογκούται.

Το φαινόμενο γίνεται όλο και πιο έντονο και αρχίζει να προβληματίζει επιχειρηματίες, οικονομολόγους, κοινωνιολόγους και πολιτικούς. Και επειδή το όλο φαινόμενο λαμβάνει χώρα σε όλα τα μήκη και πλάτη του πλανήτη μας (πρόσφατα οργανώνονται εκδρομές κατά ομάδες στην Ανταρκτική από Ιαπωνικά γραφεία τουρισμού), σαν μία δραστηριότητα του ανθρώπου επάνω σ' αυτόν, άπτεται εκτενέστατα των ενδιαφερόντων και εξεταζομένων αντικειμένων της επιστήμης της Γεωγραφίας, αφυπνίζοντας ζωηρά το ενδιαφέρον του τομέα της Ανθρωπογεωγραφίας.

Η μόλις εντός δύο δεκατιών (1950-1970) αλματώδης ανάπτυξη του Τουρισμού από τις δυτικές χώρες δημιούργησε ένα νέο σημαντικό τομέα στην παγκόσμια οικονομική αγορά. Ο κλάδος αυτός της οικονομικής δραστηριότητας αποτελεί σήμερα όχι μόνον για ορισμένες περιοχές (π.χ. Ριβιέρα, Δαλματία, Δωδεκάνησα, Άγιοι Τόποι, κ.ά.), αλλά και για αρκετές χώρες (π.χ. Σεϋχέλλες, Κένυα, Ιαμαϊκή, Μπαχάμες, κ.ά.) τον σημαντικότερο οικονομικό πόρο στην διαμόρφωση του κατά κεφαλήν εθνικού εισοδήματος.

Στα μέσα της δεκαετίας του 1950 (1955, W.Christaller) ο Τουρισμός διατυπώνεται ως "η με σκοπό την ανάπαυση - ψυχαγωγία και πραγματοποίηση διακοπών, έξοδος σε ταξίδι". Σήμερα με τον όρο Τουρισμός νοείται "η πέραν των 24 ωρών μετακίνηση και παραμονή ταξιδιωτών από τόπου εις τόπον, οι οποίοι έχουν σαν βασικό τους σκοπό την αναψυχή, την ψυχαγωγία και την επίσκεψη αξιοθέατων". Ανάλογα με την μετακίνηση των τουριστών εντός ή εκτός της χώρας τους διαμορφώνεται ο τουρισμός σε εσωτερικό ή εξωτερικό. Επίσης, ανάλογα με την εποχή, τον τόπο, ή τον σκοπό διαμορφώνονται οι κατηγορίες τουρισμού, όπως π.χ. χειμερινός, θαλάσσιος, θεραπευτικός, προσκυνηματικός (θρησκευτικός), μορφωτικός, κλπ..

Η ραγδαία ανάπτυξη του Τουρισμού μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο οφείλεται στους παρακάτω τρεις βασικούς παράγοντες:

- α) Στην τεχνολογική πρόοδο των μέσων μαζικής μεταφοράς και της σχετικής προς αυτά υποδομής.
- β) Στην σημαντική βελτίωση του εισοδήματος των εργαζομένων και ειδικότερα των κατωτέρων εισοδηματικών τάξεων.
- γ) Στην καθιέρωση σε όλες τις προηγμένες και αναπτυσσόμενες χώρες της έμμισθης ετήσιας άδειας σε όλους σχεδόν τους εργαζομένους.

Με την πρόσφατη ραγδαία εξέλιξη του τουρισμού, η μαζική αυτή κοινωνική εκδήλωση "βιομηχανοποιείται" και έτσι δημιουργείται ο κλάδος της Τουριστικής Γεωγραφίας μέσα στον ευρύτερο χώρο της επιστήμης της Γεωγραφίας.

Η Τουριστική Γεωγραφία είναι πλέον μία σύγχρονη επιστήμη και υπάγεται στον χώρο της Ανθρωπογεωγραφίας ως κλάδος της Οικονομικής Γεωγραφίας. Η ένταξη της μελέτης και της έρευνας του φαινομένου του Τουρισμού στην Γεωγραφία οφείλεται στο ότι η κύρια και βασική από τις παραμέτρους που τον χαρακτηρίζουν είναι ο γήινος χώρος με τις φυσιογενείς και ανθρωπογενείς ιδιότητές του.

Έτσι λόγω των ανωτέρω ιδιοτήτων δημιουργήθηκε η Τουριστική Γεωγραφία, η οποία όχι μόνον αγγίζει αλλά και εισχωρεί και σε επιστήμες οι οποίες φαινομενικά τουλάχιστον δεν φαίνονται να έχουν καμμία σχέση με τον κλάδο αυτό της Γεωγραφίας. Εκτός των καθαρά γεωγραφικών χώρων (γεωμορφολογία, κλιματολογία, δημογραφία, μεταφορές, κ.ά.), οι επιστημονικοί χώροι στους οποίους άμεσα ή έμμεσα εμπλέκεται ο Τουρισμός και περιλαμβάνονται στην Τουριστική Γεωγραφία είναι οι Οικονομικές και Πολιτικές Επιστήμες, η Κοινωνιολογία, η Ψυχολογία, η Ιατρική, η Αρχιτεκτονική και Πολεοδομία, οι Γεω-Βιοεπιστήμες, η Αρχαιολογία και Ιστορία και η Νομική.

Η κάθε μία από αυτές χωριστά αλλά και σε συνδυασμό μεταξύ τους εμπλέκονται στον χώρο του Τουρισμού, ο οποίος όπως προαναφέρθηκε είναι ο ευρύτερος Γεωγραφικός χώρος. Αποτελεί δε η Τουριστική Γεωγραφία ένα σημαντικό δείγμα της Εφαρμοσμένης Γεωγραφίας.

Η μεγάλη πλειοψηφία των εμπλεκόμενων επαγγελματιών και επαγγελματιών στο χώρο της "βιομηχανίας του Τουρισμού" υποχρεούται εκ των πραγμάτων να έχει πολύ καλές γεωγραφικές γνώσεις τόσο φυσικογεωγραφικές όσο και ανθρωπογεωγραφικές. Και ιδίως ανθρωπογεωγραφικές, καθότι η σημερινή ανθρωπογεωγραφία είναι η ιστορία ενός λαού, ενός έθνους, ενός τόπου και ενός πολιτισμού γενικότερα, η οποία θα αναφέρεται και θα γραφεί στο μέλλον.

III. Τουριστική Γεωγραφία.

Τουριστική Γεωγραφία είναι η επιστήμη η οποία εξετάζει, ερευνά, μελετά και αναλύει το φαινόμενο του Τουρισμού μέσα στον γεωγραφικό χώρο. Επισημαίνει τις ανάγκες του Τουρισμού και βοηθεί ορθολογικά στην επίλυση των προβλημάτων του.

Η Τουριστική Γεωγραφία παρουσιάζεται με δύο σκέλη. Το πρώτο σκέλος αποτελούν οι επιστήμες και τα επαγγέλματα τα οποία φαινομενικά τουλάχιστον δεν έχουν σχέση ή τουλάχιστον άμεση επαφή με το υποκείμενο του Τουρισμού, τον τουρίστα. Έμμεσα όμως εργάζονται ή απασχολούνται γι' αυτόν. Αυτές οι επιστήμες είναι σχεδόν όλες όσες προαναφέρθηκαν. Προβληματίζονται δε αυτές και ασχολούνται με τον τουρισμό ως αφανείς εργάτες. Το δεύτερο σκέλος αποτελούν οι άμεσα σε επαφή ερχόμενες με τον Τουρισμό και τον τουρίστα επιστήμες και επαγγέλματα, τα οποία μπορούμε να πούμε ότι είναι τομέες ή κλάδοι των προαναφερθέντων επιστημών.

Η σύνθετη μορφή της σύγχρονης αυτής επιστήμης του Τουρισμού μπορεί να γίνει κατανοητή ευκολότερα δίδοντας μερικά παραδείγματα άμεσης και έμμεσης σχέσης των διαφόρων επιστημών με την Γεωγραφία, έτσι ώστε να τεκμηριώνεται η δημιουργία της Τουριστικής Γεωγραφίας.

1) Αρχιτεκτονική - Πολεοδομία.

Με τον όρο Τουρισμός δεν περιοριζόμαστε πλέον στα στενά όρια του ταξιδιού και την μετακίνηση τουριστών, αλλά επεκτινόμενοι στον τομέα αναψυχής (leisure) υπονοούμε και τις εξοχικές κατοικίες, οργανωμένες ή μή, γνωστές σαν δεύτερη κατοικία

και παραθεριστικοί οικισμοί. Σ' αυτές μεταβαίνει ο αδειούχος για να ξεκουρασθεί και ταυτόχρονα πολύ πιθανόν να ψυχαγωγηθεί (ψυχαγωγία = recreation).

Σήμερα το φαινόμενο αυτό δεν είναι μόνο τοπικό αλλά και διεθνές. Το φαινόμενο της διεθνοποίησης των εξοχικών κατοικιών και των οργανομένων παραθεριστικών κατοικιών - οικισμών σημαίνει ότι κάποιο άτομο ή οικογένεια το οποίο διαθέτει μία εξοχική κατοικία (οπίρι ή διαμέρισμα) π.χ. στην Ελλάδα, μπορεί να την ανταλλάξει για ένα μικρό χρονικό διάστημα με κάποιον ο οποίος διαθέτει κάτι παρόμοιο σε μία άλλη χώρα (ή πιθανόν και στην ίδια την χώρα αλλά σε άλλο τόπο). Οι περισσότερες των παραθεριστικών αυτών εξοχικών κατοικιών του τύπου παραθεριστικών οικισμών διαθέτουν όλες τις σχετικές διευκολύνσεις οργανωμένες στην εντέλεια (εμπορικά κέντρα, κέντρα κοινής ωφελείας, αθλητικά και γενικά ψυχαγωγικά κέντρα, κ.ά.).

Στην δημιουργία των ανωτέρω επεμβαίνει η Αρχιτεκτονική - Πολεοδομία με την επιλογή της κατάλληλης αρχιτεκτονικής συνείδησης του περιβάλλοντος χώρου και τα ρυθμιστικά πολεοδομικά σχέδια. Για την πραγματοποίηση αυτών απαραίτητες είναι οι γεωγραφικές γνώσεις.

2) Ιατρική.

Η ιατρική εμπλέκεται στον τουρισμό με τα γνωστά μέτρα (εμβολιασμοί), τα οποία λαμβάνονται υπέρ των τουριστών οι οποίοι προτίθενται να επισκεφθούν χώρες όπου ενδημούν διάφορες ασθένειες. Επίσης η προβολή και επιτήρηση των διαφόρων ιαματικών πηγών όπου και δημιουργούνται οι σχετικές ιαματικές λουτροπόλεις (θεραπευτικός τουρισμός) εμπίπτει σαφέστατα στα πλαίσια της Ιατρικής.

3) Κοινωνιολογία - Ψυχολογία.

Αυτές οι δύο και κάπως συγγενείς επιστήμες ασχολούνται με το φαινόμενο του Τουρισμού αρκετά αναλυτικά. Ειδικά η Κοινωνιολογία ασχολείται βασικά με την κοινωνική συμπεριφορά τόσο

του τουρίστα όσον και του φιλοξενούντος, καθώς και με τις κοινωνικές επιπτώσεις οι οποίες δημιουργούνται από την επαφή αυτών.

Όσον αφορά την ψυχολογία ασχολείται κυρίως με την ψυχολογία του τουρίστα, την οποία πρέπει να γνωρίζει ο φιλοξενών, ο οποίος στην περίπτωση αυτή είναι ο κατεξοχήν επαγγελματίας με άμεση επαφή με τον τουρίστα (Ξενοδόχοι, Ξενοδοχοϋπάλληλοι, Ξεναγοί, κ.ά.).

4) Γεω-Βιοεπιστήμες.

Οι επιστήμες αυτές (Γεωγραφία, Γεωλογία, Βιολογία, Δασολογία, Οικολογία) βοηθούν στην εξεύρεση τόπων αναψυχής, κυρίως φυσικού κάλλους και ενδιαφέροντος με την δημιουργία εθνικών ερόμων και αισθητικών δασών τα οποία περιλαμβάνουν φυσικά μνημεία, σπήλαια, βιότοπους, κ.ά. σχετικών, με σκοπό τόσο την αναψυχή - ψυχαγωγία, όσον και την μόρφωση, κατά κάποιον τρόπο, των τουριστών. Παράλληλα ενισχύουν τα αθλητικά ενδιαφέροντα των τουριστών, όπως χιονοδρομικές και ορειβατικές εξορμήσεις, ιστιοπλοΐα, κλπ..

5) Αρχαιολογία - Ιστορία - Πολιτισμικές Επιστήμες και Τέχνες.

Οι επιστήμες αυτές (Αρχαιολογία - Ιστορία, Εθνολογία, Λαογραφία) και οι καλές τέχνες (εικαστικές τέχνες και μουσική) με τις έρευνες και τα έργα τους προσελκύουν μεγάλη μερίδα των τουριστών οι οποίοι επιθυμούν να γνωρίσουν από κοντά τα αντικείμενα αυτά των ενδιαφερόντων τους (αρχαία και ιστορικά μνημεία και χώρους, μουσεία, παραδοσιακούς σικισμούς, τέχνες και μουσική), με σκοπό τον πλουτισμό των γνώσεών τους γύρω από τα πολιτιστικά θέματα ενός λαού κι ενός τόπου.

6) Οικονομικές επιστήμες.

Οι επιστήμες αυτές ερευνούν και αναλύουν το οικονομικό μέρος του φαινομένου "Τουρισμός". Ευρύτατος τομέας, ο οποίος ασχολείται τόσο γενικά (Τουριστική Πολιτική) όσον και ειδικά (τουριστικά επαγγέλματα). Στις οικονομικές επιστήμες μπορούμε να πούμε ότι καταλήγουν όλες οι άλλες που προαναφέρθηκαν ή και ξεκινούν από αυτήν.

Στο κύκλωμα της τουριστικής οικονομίας περιλαμβάνονται τα περισσότερα τουριστικά επαγγέλματα, τα οποία έχουν άμεση σχέση με την "βιομηχανία τουρισμού", είτε αυτά είναι επιχειρήσεις, είτε απασχολούμενοι (εξεπληρωμένοι ή μή), όπως π.χ. Ξενοδοχειακές μονάδες, κέντρα ψυχαγωγίας και αθλητισμού, γραφεία ταξιδίων και τουρισμού, γραφεία τουριστικών μελετών, βιοτεχνίες τουριστικών ειδών, κλπ. αλλά και Ξενοδοχοϋπάλληλοι, tour operators, Ξεναγί, κ.ά..

7) Νομική.

Με την αλματώδη ανάπτυξη του τουρισμού δημιουργήθηκαν εκ των πραγμάτων και πολλά νομικά θέματα, η νομική διευθέτηση των οποίων δημιούργησε τον κλάδο της Τουριστικής Νομοθεσίας. Η νομοθεσία αυτή καλύπτει το σύνολο των νομοθετημάτων τα οποία ρυθμίζουν όλα τα νομικής φύσεως προβλήματα του Τουρισμού.

IV. Τουριστική παιδεία και η διδασκαλία της Τουριστικής Γεωγραφίας.

Όπως φαίνεται από τα προαναφερθέντα τα τουριστικά επαγγέλματα είναι αρκετά σε αριθμό και χρειάζονται όλα την ορθή γνώση του συγκεκριμένου αντικειμένου της κάθε μορφής τουριστικής εξυπηρέτησης. Γνώση η οποία δύναται να αποκτηθεί μέσα από σωστή επιστημονική παιδεία και σωστή επαγγελματική κατάρτιση. Μέσα δε στο όλο κύκλωμα της επιστημονικής και επαγγελματικής κατάρτισης σημαντική θέση κατέχει η καλή γνώση της Γεωγραφίας.

Από όσα έχουν λεχθεί μέχρι τώρα γίνεται αντιληπτή η σημασία της Τουριστικής Γεωγραφίας, στην οποία υπεισέρχονται και εμπλέκονται όλες οι ανωτέρω επιστήμες, αλλού λιγότερο και αλλού περισσότερο καθιστώντας έτσι την διδασκαλία της απαραίτητη.

Γενικότερα όμως επισημαίνεται ότι ανάλογα με τον τομέα απασχόλησης στο τουριστικό κύκλωμα, πρέπει να διδάσκονται και τα ανάλογα μαθήματα. Τα κυριότερα μαθήματα είναι η Τουριστική Γεωγραφία, η Τουριστική Οικονομία, η Τουριστική Νομοθεσία και η Ιατρική Γεωγραφία (Medical Geography).

Όσον αφορά ειδικότερα την διδασκαλία της Τουριστικής Γεωγραφίας το σημαντικότερο είναι ότι πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ότι για κάθε έναν που απασχολείται σε κάποιο τομέα του τουρισμού χρειάζεται και διαφορετική γεωγραφική γνώση και μόρφωση. Καθ' ότι, και αυτό είναι ευνόητο, κέραν των βασικών γεωγραφικών στοιχείων και γνώσεων οι οποίες απαντώνται για όλους, διαφορετικές ειδικές γνώσεις απαιτούνται για έναν ξεναγό, άλλες για έναν υπάλληλο τουριστικού γραφείου, ή αρχιτέκτονα - πολεοδομο ή Ξενοδοχο-υπάλληλο κλπ.. Δηλαδή ενώ π.χ. ο Ξεναγός πρέπει να γνωρίζει άριστα την γεωγραφία της χώρας του ή της περιοχής όπου εργάζεται συνήθως μέσω της Διαδρομικής Γεωγραφίας, όπου επιβάλλεται άκρως απαραίτητα και γνώση της ιστορίας και γενικότερά του πολιτισμού του συγκεκριμένου γεωγραφικού χώρου, ο οργανωτής ταξιδιών αρκείται σε λιγότερο απαιτητικές γεωγραφικές γνώσεις με ασφαλώς λιγότερα πολιτιστικά και ιστορικά στοιχεία, τόσο της χώρας του αλλά και των άλλων χωρών.

V. Συμπεράσματα.

Είναι εμφανές ότι ο τουρισμός είναι μία εκδήλωση του ανθρώπου για "αλλαγή" τόπου με σκοπό την ικανοποίηση κάποιων ατομικών πνευματικών ή σωματικών του "αναγκών". Το φαινόμενον αυτό το οποίο παρατηρείται και έχει καταγραφεί από την αρχαιότητα και συνεχίζεται μέχρι των ημερών μας και με συνεχιζόμενο ολονέν αυξανόμενο ρυθμό, είναι βέβαιο ότι θα συνεχισθεί και στο μέλλον.

Το μέλλον του τουρισμού είναι σίγουρο και δεν πρόκειται κανένα γεγονός να σταματήσει την συνέχιση του φαινομένου εμποδίζοντας τον κάποιες πολεμικές συρράξεις, οικονομικές κρίσεις ή πολιτικο-οικονομικές ανακατατάξεις. Στην αυξομείωση του φαινομένου κύριος συντελεστής για τις "τουριστικές" χώρες υποδοχής είναι ο συνεχής εκσυγχρονισμός της τουριστικής υποδομής, η σχετική τουριστική παιδεία, και η σωστή εκμετάλλευση των τουριστικών ενδιαφερόντων με την με κάθε μέσο και τρόπο κατάλληλη διαφήμιση.

Αξιολογώντας όλα όσα αναφέρθηκαν και έχοντας υπόψη την Τουριστική Παιδεία που προσφέρουν πολλές "τουριστικές χώρες",

θα πρέπει και επιβάλλεται όπως και στην χώρα μας να διδάσκεται κατ'αρχήν η "κλασσική" Γεωγραφία και στα Λύκεια. Παράλληλα να συσταθούν κλάδοι Τουριστικών Επαγγελματιών στα Τεχνικά Επαγγελματικά Λύκεια και το σημαντικότερο να δημιουργηθεί Πανεπιστημιακή Σχολή Γεωγραφικών Επιστημών.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το φαινόμενο του τουρισμού έχει τις ρίζες του στα πανάρχαια χρόνια, με πρωτοπόρους τους αρχαίους Έλληνες (Βκαταίος, Πausανίας, Σκύλαξ, Πυθέας, Νέαρχος, Εύδοξος, κ.ά.). Οι μορφές του τουρισμού για πολλές δεκάδες αιώνων είχαν ερευνητικό, εμπορικό, θρησκευτικό και θεραπευτικό χαρακτήρα. Οι μορφές του ψυχαγωγικού τουρισμού και του τουρισμού για αναψυχή έχουν μια προϊστορία μόλις δύο αιώνων και με αλματώδη ανάπτυξη μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο.

Η τεχνολογική πρόοδος στα μέσα μαζικής μεταφοράς, η βελτίωση του εισοδήματος των εργαζομένων και η καθιέρωση της έμμισθης ετήσιας άδειας στους εργαζόμενους αποτελούν τους σημαντικότερους παράγοντες της εξέλιξης του τουρισμού.

Το ολονέν ογκούμενο τουριστικό ρεύμα σε όλο σχεδόν τον πλανήτη μας δημιούργησε την "βιομηχανία" τουρισμού και εκ των πραγμάτων δημιουργήθηκε η Τουριστική Επιστήμη. Σ' αυτήν υπεισέρχονται πολλές επιστήμες, όπως οι Οικονομικές, η Ψυχολογία, η Κοινωνιολογία, η Ιατρική, η Αρχαιολογία, η Αρχιτεκτονική, η Γεωγραφία, κ.ά. και επειδή η όλη εκδήλωση πραγματοποιείται μέσα στον γεωγραφικό χώρο και η γνώση της Γεωγραφίας είναι σημαντική δημιουργήθηκε η Τουριστική Γεωγραφία.

Για την ορθολογική αντιμετώπιση της συνεχώς αναπτυσσόμενης τουριστικής "βιομηχανίας" στην χώρα μας απαραίτητη είναι και η διδασκαλία της Τουριστικής Γεωγραφίας σ' όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- 1) Εγκυκλοπαίδεια ΑΜΕΡΙΚΑΝΑ, Αθήναι 1967.
- 2) Εγκυκλοπαίδεια ΗΛΙΟΣ, Αθήναι 1980.
- 3) Εγκυκλοπαίδεια ΗΛΙΟΣ, τόμος "Αρχαίο Ελληνικό Πνεύμα", Αθήναι 1981.
- 4) ΙΒΑΝΤΕΟΣ, Γεώργιος, - Σημειώσεις "Τουρισμός ΙΙ" ΤΕΙ, Αθήναι 1979.
- 5) ΙΒΑΝΤΕΟΣ, Γεώργιος, - Σημειώσεις "Τουριστικής Γεωγραφίας" Σχολή Ξεναγών ΕΟΤ, Αθήναι 1981.
- 6) ΙΒΑΝΤΕΟΣ, Γεώργιος, - Σημειώσεις "Τουριστικής Γεωγραφίας" Σχολή Ξεναγών Ε.Ο.Τ., Αθήναι 1987.
- 7) ÖNGÖR, Sami - COĞRAFYA SÖZLÜĞÜ, Maarif Basımevi, Istanbul 1959.
- 8) ÖZGÜÇ, Nazmiye - TURİZM COĞRAFYASI, Εκδόσεις Πανεπιστημίου Istanbul No 3267, Istanbul 1984.

TOURISM AND TOURISTIC GEOGRAPHY

By George S. Ivantchos, geographer

SUMMARY

The phenomenon of tourism has its roots and origin in very early old times. Ancient Greeks (Xxateos, Pausanias, Skylax, Pytheas, Nearchos, Eudaxos and others) were pioneers in this sector. For decades of centuries types of tourism were developed in the sphere of research, commerce, religion and healing. The forms of leisure and recreational tourism have a two centuries prehistory and knew a galloping developmental rythm after World War II.

Technological progress in mass transportation, the increase of working people's income and the introduction of payed annual vacations for this people, consist the main causes for touristic development.

The continually increasing touristic current, almost everywhere in our planet, has created a tourist "industry" and de facto a whole Touristic Science. In the latter, there contribute many other sciences such as Economics, Psychology, Sosiology, Medicine, Archeology, Architecture, Geography, e.t.c. Since the whole matter evolves within the frame of geographic space and geographic knowledge is extoasively important, the spesific branch of Touristic Geography has been created to face the corresponding needs.

The study and teaching of Touristic Geography is indispensable in our country for a more rational introopection of our developing touristic "industry".
